

Orienteringsskrivelse til kommuner om kriterier og hensyn ved fordeling af særtilskud efter § 16 for 2018

Dato
30-08-2017

1. Indledning

Efter § 16 i Lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner yder økonomi- og indenrigsministeren årligt tilskud til særligt vanskeligt stillede kommuner efter konkrete ansøgninger. En del af puljen anvendes dog til udviklingspartnerskaber.

I alt 58 kommuner har for 2018 søgt om tilskud i henhold til § 16 i omtalte lov. 27 kommuner har i forbindelse med ansøgningsrunden fået tildelt særtilskud efter § 16 på i alt 314 mio. kr. Derudover har Langeland, Vesthimmerlands og Bornholms Kommuner et udviklingspartnerskab med et tilskud på hhv. 35, 12 og 12 mio. kr. for 2018.

I *afsnit 2* redegøres der nærmere for lovgrundlaget for særtilskudpuljen for vanskeligt stillede kommuner.

I *afsnit 3* redegøres for den nærmere konkretisering af de kriterier, der er lagt til grund for vurderingen.

I *afsnit 4* findes en omtale af de hensyn, som ministeriet i øvrigt har inddraget i sin vurdering.

I *afsnit 5* redegøres for de anvendte forudsætninger ved fordelingen af særtilskud vedr. udfordringer på beskæftigelsesområdet og konsekvenser af refusionsomlægningen.

I *afsnit 6* konkluderes vedrørende fordeling af tilskud.

2. Særtilskudpuljen for 2018

Særtilskudpuljen til særligt vanskeligt stillede kommuner er på i alt 350 mio. kr. i 2017. I tillæg hertil er reserveret 24 mio. kr. til særligt vanskeligt stillede kommuner med udfordringer på beskæftigelsesområdet og konsekvenser af refusionsomlægningen

I tilknytning til tilskudsudmeldingen den 30. juni 2017 har ministeriet skrevet ud til kommunerne og på et overordnet niveau gjort rede for de forhold, der bl.a. ville blive lagt vægt på ved fordelingen af særtilskudsmidlerne. Det fremgår af brevet, at der ved vurderingen af kommunernes ansøgninger vil blive lagt vægt på bl.a. følgende hovedkriterier:

- Demografiske udfordringer
- Aktuelle økonomiske udfordringer
- Vedvarende økonomiske udfordringer
- Særlig lav udvikling i enhedsudgifterne på kernevelfærdsområderne (dagpasning-, folkeskole- og ældreområdet) samt anlæg

Særtilskudsfordelingen skal således ses som et supplement til det generelle tilskuds- og udligningssystem. Hovedkriterierne har - ud fra forskellige vinkler - det formål at pege på nogle særlige udfordringer, som kan medføre et pres for supplerende finansiering i nogle kommuner.

3. Konkretisering af kriterier

3.1. Kommuner med demografiske udfordringer

Dette hovedkriterium har fokus på de økonomiske udfordringer hos kommuner, der er præget af befolkningsfald, eller som har haft en betydelig befolkningsfremgang de seneste år.

Som underliggende kriterier for kommunernes opfyldelse af dette hovedkriterium indgår beskatningsgrundlaget for 2018, vækst i andel 0-16 årige og 70+ årige eller fald i andelen 0-16 årige fra 2015 til 2017, andel af 80+ årige i 2017 samt beskæftigelsesfrekvensen i 2015.

Kriterierne fremgår i skematisk form af nedenstående tabel:

Table 1: Kommuner med demografiske udfordringer

Kriterier

1. Større fald i befolkningstal 2012-2017
2. Fald i befolkningstal 2012-2017
eller
vækst i befolkningstal 2015-2017
3. Lavt beskatningsgrundlag pr. indbygger i 2018 (statsgaranti)
4. Vækst i andel 0-16 årige og 70+ årige 2015-2017
eller
fald i andel 0-16 årige 2015-2017
5. Høj andel 80+ årige i 2017
6. Lav beskæftigelsesfrekvens i 2015

3.2. Kommuner med aktuelle økonomiske udfordringer

Dette hovedkriterium har fokus på kommunens mere øjeblikkelige økonomiske udfordringer.

Som underliggende kriterier indgår likviditeten (opgjort efter kassekreditreglen) i 2. kvartal 2017, vækst i beskatningsgrundlag 2017-2018, den driftsmæssige balance i 2017 ifølge budgettet, ledigheden i 2016 samt de skattefinansierede bruttoanlægsudgifter 2015-2016.

Tabel 2: Kommuner med aktuelle økonomiske udfordringer

Kriterier
1. Lav gennemsnitlig likviditet pr. indbygger i 2.kvartal 2017
2. Lav vækst i beskatningsgrundlag pr. indbygger 2017-2018
3. Svag driftsbalance pr. indbygger i 2017
4. Høj ledighed i 2016
5. Lave skattefinansierede bruttoanlægsudgifter pr. indbygger 2015-2016
6. Særlig lave skattefinansierede bruttoanlægsudgifter pr. indbygger 2015-2016

3.3. Kommuner med vedvarende økonomiske udfordringer

En række kommuner er præget af økonomiske udfordringer, som må vurderes at være af mere vedvarende karakter.

Udfordringerne understreges af særligt høje overførselsudgifter, udgifter til førtidspension, udgifter vedr. børn og unge med særlige behov, et lavt beskatningsgrundlag og høj langfristet gæld som antages kan være medvirkende til et højt beskatningsniveau.

Som underliggende kriterier indgår høje overførselsudgifter samt udgifter til førtidspension ud fra regnskab 2016, høje udgifter vedr. børn og unge med særlige behov, et lavt beskatningsgrundlag i 2018 og et højt beskatningsniveau i 2017 samt høj langfristet gæld i 2016.

Tabel 3: Kommuner med vedvarende økonomiske udfordringer

Kriterier
1. Lavt beskatningsgrundlag pr. indbygger i 2018 (statsgaranti)
2. Højt beskatningsniveau i 2017
3. Høj langfristet gæld i 2016
4. Høje udgifter til overførsler pr. 17-64 årige i 2016
5. Høje udgifter til børn og unge med særlige behov pr. 0-17 årige i 2016
6. Høje udgifter til førtidspension pr. 17-64 årige i 2016

3.4. Kommuner med lav udgiftsvækst på kernevelfærdsområderne og lave anlægsudgifter

Som underliggende kriterier indgår den enkelte kommunes udgiftsudvikling på dagtilbuds-, folkeskole- og ældreområdet i perioden 2014-2016. Desuden indgår anlægsniveauet på kvalitetsfundsområderne 2014-2016 samt beskatningsgrundlaget i 2018.

Nogle kommuner kan have særlige udfordringer i forhold til at sikre ressourcer til kernevelfærdsområderne (dagtilbuds-, folkeskole- og ældreområdet) samt anlægsinvesteringer på kvalitetsfundsområderne også selvom udgifterne på de omtalte områder allerede ligger lavt. Såfremt kommunen også har et lavt beskatningsgrundlag, vurderes dette som en yderligere udfordring.

Tabel 4: Kommuner med lav udgiftsvækst på kernevelfærdsområderne og lave anlægsudgifter

Kriterier

1. Lav udvikling i nettoudgifter til børnepasning pr. 0-13-årig 2014-2016 og lave udgifter på området i 2014
2. Lav udvikling i nettoudgifter til folkeskolen pr. 6-16-årig 2014-2016 og lave udgifter på området i 2014
3. Lav udvikling i nettoudgifter til ældreområdet pr. 65+årig 2014-2016 og lave udgifter på området i 2014
4. Lave bruttoanlægsudgifter pr. indbygger på kvalitetsfundsområderne 2014-2016
5. Særlig lave bruttoanlægsudgifter pr. indbygger på kvalitetsfundsområderne 2014-2016
6. Lavt beskatningsgrundlag 2018 (statsgaranti)

4. Hensyn i øvrigt

Udover de ovenfor beskrevne fire kommunegrupper (med kommuner der opfylder et hovedkriterium) inddrages foruden kommunernes ansøgninger og kommunernes størrelse en række øvrige forhold og økonomiske nøgletal ved fordelingen af rammen for særtilskud efter § 16 på 350 mio. kr.

Bl.a. inddrages i fastsættelsen af særtilskud også udviklingen i øvrige tilskud, herunder ekstraordinære udsving i tilskudsbeløb som følge af den årlige opdatering af kriterier i den generelle udligning. Det er også inddraget om kommunen modtager særtilskud for 2018 fra den ekstra ramme på 24 mio. kr. under henvisning til udfordringer på beskæftigelsesområdet og konsekvenser af refusionsomlægningen, jf. nedenfor.

5. Særtilskud vedr. udfordringer på beskæftigelsesområdet og konsekvenser af refusionsomlægningen

Fra overgangsordningen i tilknytning til refusionsomlægningen på beskæftigelsesområdet er overført et overskud på 24 mio. kr. til fordeling til særligt vanskeligt stillede kommuner med udfordringer på beskæftigelsesområdet, herunder med tab ved refusionsomlægningen.

Ansøgende kommuner, der inden for den toårige periode 2017-2018 har opfyldt kriterierne for at være vanskeligt stillet efter § 16 eller § 19 (hovedstadspuljen), er her kommet i betragtning. Kommunerne er herefter tildelt et tilskud, hvis de enten har et tab på refusionsomlægningen over 0,075 pct. af beskatningsgrundlaget, eller opfylder kriterier for udfordringer på beskæftigelsesområdet ud fra en mere generel betragtning. Kriterierne er høj ledighed, høj andel langtidsledige personer og et lavt beskatningsgrundlag. Tilskuddet afspejler i det første tilfælde kommunens tab og i det sidste antallet af ledige.

6. Konklusion vedrørende fordeling af tilskud

Tilskud fordeles til de kommuner, der opfylder et vist antal af kriterierne i de fire kategorier nævnt i afsnit 3.1.-3.4 samt kriteriet nævnt i afsnit 5. I fastsættelsen af beløb fra rammen på 350 mio. kr. indgår antallet af opfyldte kriterier, eventuelle hensyn nævnt i afsnit 4 samt ansøgningen fra kommunen.